

שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת תצוה ט' אדר תשע"ב | גליון 492

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו יוסף פינטו שליט"א

אור המנורה - אור התורה

ידוע שכלי המקדש מכוונים כנגד מדרגות והנהגות בעבודת ה', המזבח רומז למסירות נפש, השולחן על פרנסה וגמילות חסדים, הארון על לימוד התורה שבכתב והמנורה רומזת לתורה שבעל פה. כל ההשגות והשפע שיש לעם ישראל בתורה ובעבודת ה', מושפעים ומשתלשלים מכח כלי המשכן. בלימוד התורה שבכתב ישנן שתי בחינות, יש את עצם הלימוד והידיעה של גופי התורה כהויותם, וזה בחינת סיני. ויש את הפלפול בתורה להקשות ולחדד במילי דאורייתא ולהבין דבר מתוך דבר, וזה בחינת עוקר הרים וטוחנם זה בזה בסברא. וכידוע שבלי להיות סיני אי אפשר להיות עוקר הרים.

השמן שבמנורה רומז לפלפול התורה, ודרשו חז"ל הזית הזה עד שהוא באילנו מגרגרים אותו (מסמנים את הזיתים שכבר הבשילו), ואחר כך מורידים אותו מן הזית ונחבט, וכשחובטים אותו מעלים אותו לגת ונותנים אותו במטחן, ואחר כך טוחנים אותו ומקיפים אותם בחבלים, ומביאים אבנים, ואחר כך נותנים את שומנם. נמצא שתהליך יצירת השמן מפרי הזית הוא ארוך ומייגע, וצריך לעשות כמה וכמה פעולות קשות. אבל לאחר מכן, זוכים לקבל שִׁמּוֹן זֵית זַן פְּתִית לְמֵאוֹר. כך הוא כח הפלפול, מעלים סברות לכאן ולכאן זה מקשה זה מתרץ, עוקרים הרים וטוחנים אותם בסברא, ולאחר העמל היגיעה והליבון, יוצא ומאיר אור התורה. את כח הפלפול בתורה נתן הקב"ה רק למשה רבנו. וזה מה שאמרה התורה וְיִאֲמְרָה

תְּצַוֶּה אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (כ"ז כ'), ולא נאמר צו את בני ישראל, כיוון שזהו ענין השייך למשה רבנו ובידו לתת לישראל את כח הפלפול או לא, ולכן הציווי מתייחס אליו. ואכן משה רבנו נהג טובת עין עם התורה, ונתן את כח הפלפול לעם ישראל, כדי שיעסקו בתורה בפלפול ועל ידי כך ירבו חיילים לתורה ותרבה הדעת ויתחדשו הלכות ודינים. ומשום כך כתוב וְיִקְחוּ אֵלֵיךְ שִׁמּוֹן זֵית זַן, שהרי השמן רומז לפלפול התורה, וכשם שאת השמן מוציאים ע"י עמל ויגיעה ורק אחר כך יוצא דבר מתוך דבר. כך בפלפול עמלים וטורחים בפלפולא דאורייתא, ומעלים הלכות ודינים דבר מתוך דבר.

פלפול בדברי תורה הוא מקצוע גדול, ועל ידו יכולה תורה להתקיים בעם ישראל, והוא אחד ממ"ח קניינים שהתורה נקנית בהם (אבות ו'), אמנם צריך זהירות גדולה לפלפל בתורה באמת, וכמו שכתב המהרש"א (שבת ל"א) שמה ששואלים את האדם בשעה שעומד לדין האם פלפלת בחכמה, היינו שלא יהא אדם מפלפל פלפול של הבל, אלא שיהא כוונתך לפלפל בשכל ובחכמה ודעת. וכתוב בספר 'מדרש שמואל' (אבות פ"ו ז'), הפלפול אין למעלה הימנו בלימוד התורה, כי משיג להיות מחודד ומפולפל, וע"י הפלפול מתברר האמת. ויזכנו השי"ת לפלפל בתורה הקדושה ולכוון לאמיתה של תורה, בבחינת "שִׁמּוֹן זֵית זַן פְּתִית", ועל ידי כך, נזכה שאור התורה יאיר בנו תמיד.

דברי הימים

פרשת זכור

תקנו חז"ל לקרוא בשבת זו את פרשת מחיית עמלק, וסמכוה לפורים כדי להסמיך מחייתו של עמלק למעשה המן שהיה מזרעו, וכדי להקדים זכירת מעשה עמלק למחייתו, כדכתיב וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים. וצריך לכוון לצאת ידי חובת מצוות קריאת פרשה זו, בה נצטוונו להזכיר את מעשיו הרעים של עמלק, שלא תיחלש האיבה בליבנו כמו שאמור חז"ל וְזָכֹר בְּפֹה, לֹא תִשְׁכַּח בְּלִב.

כתב הרמב"ן, טעם העונש שנענש עמלק יותר מכל העמים, בעבור כי כל העמים שִׁמְעוּ ויִקְרְזוּן (טו יד), ופולשת אדום ומואב וישְׁבִי כְנָעַן נְמוֹגוֹ (שם) מפני פחד ה' ומהדר גאונו. ועמלק בא ממרחק כמתגבר על השם, ולכך אמר בו וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים (דברים כה יח), ועוד כי הוא נין עשו וקרוב לנו, עובר מתעבר על ריב לא לו. כתב הגאון רבי צדוק הכהן בספרו "פוקד עקרות": וכן קיבלתי שבפרשת זכור שהוא זמן מחיית עמלק, שכנסת ישראל קורין אז אותה פרשה, הוא עת רצון להתפלל על בנים.

ז' באדר

ז' באדר - יום פטירתו של משה רבנו ע"ה בן עמרם ויוכבד. נולד בז' באדר בשנת ב' שס"ט, ונפטר בז' באדר בשנת ב' תפ"ט. אמר משה רבנו כְּגֹן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם (דברים לא, ב) דרשו חז"ל: "היום נתמלאו ימי ושנותי, ללמדך שהקדוש ברוך הוא משלים שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחודש לחודש. שנאמר אֶת מִסְפָּר יְמֵיךָ אֲמַלֵּא."

ר"ת	יציאת השבת	כניסת השבת	
18:55	18:14	17:02	ירושלים
18:52	18:16	17:18	ת"א אשדוד
18:50	18:15	17:07	חיפה
18:52	18:16	17:17	ב"ש

השיעור השבועי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34, רובע י"ב, אשדוד. פרטים נוספים בטל: 08-8679897

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע, לאחר הרשמה במייל: info@shoovaisrael.com כמו כן ניתן לקבל במייל את דבר התורה היומי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א לאחר הרשמה במייל: info@shoovaisrael.com

בפנים הפנים לפנים

הכרובים במשכן היו עומדים מעל ארון ברית ה' ומסכים בכנפיהם, פניהם כתינוק ותינוקות, עשויים ממקשה אחת זהב טהור "ופניהם איש אל-אחייו". ופירש רש"י: "בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, הם הופכים פניהם זה לזה דוגמת חבת זכר ונקבה האוהבים זה לזה, סימן שהקב"ה אוהב את ישראל. ומתחלה כך נעשו פנים אל פנים, כדי שתשרה שכינה בישראל..." (ב"ב צט.). והיתה השכינה שרויה בין הכרובים, שהוא מקום הקדושה הגבוה ביותר בתוך קודש הקודשים, כמו שכתוב "ה' יושב הכרובים" (דברי הימים א').

פנים אל פנים זו הדרגה הגבוהה ביותר לקשר שבין שניים. הפנים מורים על הפנים של האדם, ועל מה שחושב ומרגיש אדם בתוך לבבו. שלמה המלך בחכמתו בספר משלי כתב (כ"ז, י"ט): "בפנים הפנים לפנים פן לב האדם", ופירש רש"י (יבמות ק"ז). "כמים הללו שאדם צופה בהן ורואה בהם פנים כפניו, אם הוא שוחק הם שוחקות, ואם הוא עקום הם עקומות, כן לב האדם לאדם האחר, אם הוא אוהב את זה - גם זה הוא אוהבו, ואם הוא שונא את זה - גם הוא שונאו".

יש כח עצום למחשבה הנמצאת בפנים האדם, בתוך לבו. עד כדי כך שמחשבה זו יכולה להשפיע על האחר ולעורר אותו לאותה הרגשה בדיוק. המחשבה והרגשת הלב היא פנימית, אף אם אין האדם חושף את צפונות לבו, ופניו לא מביעות מאומה, בכל אופן הדברים מורגשים ומשודרים לשני.

מסופר על רב גדול שהיה הולך בדרך עם מלוויו, ובאו לקראתם שודדים שרצו לפגוע בהם. הלך הרב כנגדם ברוגע כשפניו מפיקות זיו. באופן פתאומי ובלתי מוסבר, סבו השודדים על עקבותיהם והתרחקו. הסביר הרב למלוויו, שבאותה העת שהלך לקראתם, נכנסה בלבו מחשבה שמא לא זכו הליסטים לחינוך טוב בבית הוריהם ולבטח סובלים הם, ובכך נכנס בלבו אהבה ורחמנות עצומה עליהם, והרי כתוב "בפנים הפנים לפנים" כך נתעורר בהם גם אהבה ורחמנות לרחם עלינו, ונצלנו.

חשוב לדעת, שמחשבות של כעס ומרמור על בן הזוג, גורמות לו להתרחק מאיתנו, ולכן נזהר מכך מאד. נדע לנצל את כח המחשבה להשפיע טוב על בן הזוג ולעורר אהבה כלפיו, וכך ודאי תתעורר הרגשה זו גם אצלו, כלפינו. ניתן להשתמש בכך תמיד, גם כשרחוקים אחד מהשני, ללא הגבלת זמן, וללא ברירת המילים.

בגדי כהונה

דרשו חז"ל "למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת קרבנות? לומר לך: מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין" כותב רבי אישיהו פינטו זצוק"ל בספרו "כסף נבחר" שהחושן מכפר על קלקול הדין, לפי שהדין צריך שיהיה גדול וקטן שווים לפניו. וכן היה באבני החושן שהיו י"ב אבנים, יש אבנים ששווים וערכם רב כהלם, נפך ואדם. ויש אבנים שאינם שווים כל כך כמו השקים והשפפה. הכהן היה נושא את כל הי"ב אבנים בערך שוה, האבן היקרה עם אבן שאינה כל כל יקרה. כך הדין יהיה נושא את כל הבעלי דינים לערך אחד, ולא נושא פניו לאיש.

המעיל היה מכפר על לשון הרע ורמז בפסוק "והיה פי ראשו כתוכו" שלא יתעסק בפיו בדיבור הלשון, רק בדברים שיש בהם תוכן, כי יש לאדם לדעת שכפי הדיבור שהוא עוסק בו, כך מעשה אג"ג אורג ועושה רקיעים. שאם מדבר בדברי תורה, אורג הוא רקיעים חדשים. אך אם מדבר דברי שוא, הוא עושה רקיעי תוהו. והיה המעיל מסובב ברימונים, לומר שהאדם מסובב בבני אדם המלאים מצוות כרימון, ואין ראוי לשלוח פיו לדבר סרה על בני האדם. ובכך היו בגדי הכהונה מדריכים את ישראל בדרך הישרה.

במראות

"ואתה תצוה את-בני ישראל" (כ"ז, כ)

שמו של משה רבנו נזכר בכל הפרשיות, מלבד בפרשת תצוה, והדבר תמוה. מתרץ רבי יעקב בעל הטורים מפני שמשה אמר לפני ה' בתפילתו על ישראל לאחר שחטאו בעגל, "ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת" (ל"ב, ב). ואמרו חז"ל: 'קללת חכם אפילו על תנאי באה'. ואע"פ שדיברו היה על תנאי, בכ"א עשו דבריו רושם, ונמחה שמו מסדר 'ואתה תצוה'. וכתב החיד"א בספרו "דברים אחדים" בביאורו לזוהר הקדוש "כי המקלל עצמו גורם רעה לעצמו, ומלאכי חבלה מקטרגים עליו, ואומרים אמן על קללתו, ומעוררים עליו סיטרא אחרא ביום הדין, ומביאים עליו קללה ולעולם". ולכן ישים האדם אל לבו להזהר בכל תיבה שתצא, מפיו ולא יקלל חלילה או יוציא דבר קיטרוג על שום אדם ואף לא על עצמו, שלא יבוא לידי תקלה חלילה. ונמצא אומרים בשם הגר"א זצ"ל, הטעם שדווקא בפרשה זו נתקיימה הקללה של "מחני נא מספרך", כיון שאמר "מספרך" נתקיים דיבורו, ספר-ך שפרשת תצוה היא הפרשה העשרים מתחילת התורה.

ידע דבר רע". מסופר על הגאון רבי יעקב קנייבסקי - הסטייפלר זצוק"ל שבתחילת שרותו בצבא הרוסי, ארע הדבר ויצאו לאימונים בקליעה למטרה, בעיצומו של יום השבת. כשהגיע תורו של הסטייפלר, לא אווה לחלל את השבת וסירב לפקודה. רתח המפקד מזעם, מיהר לדווח על כך לממונים עליו, וקיבל הוראה, להוציא להורג חייל שלא ישתף פעולה. כשראה הסטייפלר שמדובר בפיקוח נפש, והרי פיקוח נפש דוחה את כל התורה. ניסה להימנע מאיסור דאורייתא, הוא אחז את הרובה בשינוי, וירה בלא לכוון כלל. לפליאת הסובבים הכדור קלע במטרה בדיוק!. הבין המפקד כי איש קדוש הוא, ופטרו מכאן ואילך מאימונים בשבת.

"והקטיר עליו אהרן קטרת סמים" (ל', ז')

הקטורת מורכבת מאחד עשר סימנים, אחד מהם הוא החלבנה, אשר אמרו חז"ל כי ריחה רע, ומנאה הכתוב בתוך סממני הקטורת, ללמדך, כי גם את פושעי ישראל יש לצרף בעבודתנו לה' יתברך. מספר ה"בן איש חי" על הגאון בעל ההפלאה זצ"ל, שקרא למניין אנשים לביתו, אך לא חפץ לצרף את אחד מהאנשים למניין, ציווה להביא אדם נוסף. ניגש הלה ואמר לרב: "רבי הלא גם החלבנה שריחה רע, היתה בין סממני הקטורת". השיב לו: "אכן, עשיתי כדברי המשנה שאמרה 'אחד עשר סממנים היו בה'..." אף בקטורת, ראשית יש להגיע למספר מושלם של ריח טוב - עשרה סממנים, עשרה למניין. ורק אחר כך מוסיפים עליה את החלבנה - את פושעי ישראל, שע"י כך תשתבח עבודתם של בני ישראל הכשרים. שמתוך התערובת, יתעלה ריח חזק ומשובח שיבטל את ריח החלבנה כליל. שכידוע אין האור ניכר אלא מתוך החושך.

"ויקחו אליך שמן זית ון קתית למאור להעלת נר תמיד" (כ"ז, כ)

דרשו חז"ל: האדם והתורה נמשלו לנר, האדם - שכתוב "נר ה' נשמת אדם" (משלי). והתורה - שכתוב "פי נר מצוה ותורה אור" (שם). אמר הקב"ה יהא נרי בידך ונר בידך. נרי בידך זו התורה, ונר בידך זה הנפש. אם שמרת את נרי אני משמר את נרך. ואם כבית את נרי אני מכבה את נרך. וכן הוא בכל עניני התורה כפי שאמר שלמה המלך בקהלת "שומר מצוה לא

מתן בסתר

דרך הגויים לפאר ולשבח את מעשיהם, וכל מעשה או פעולה טובה שיעשו, מיד באים להזכיר את שבחם ומבקשים שכר על מעשיהם "פֶר אֶחָד בְּן בָּקָר וְאַיִל שְׁנַיִם תְּמִימִים וְלֶחֶם מִצּוֹת וְחֶלֶת מִצַּת" (כ"ט א' ב'). מובא בדעת זקנים מבעלי התוספות, איל מכאן ואיל מכאן ופר באמצע. ולמה שלשה, כנגד שלשה אבות. פר כנגד אברהם, אילים כנגד יצחק ויעקב. ולחם מצות כנגד הגר ושרה שאמר לה אברהם "מִהְרֵי שָׁלַשׁ סָאִים". ולא פרסמה התורה את מעשיה של הגר בהכנותיה לסעודה. וכן מצינו שאף ישמעאל השתתף בהכנת אותה הסעודה וכפי שדרשו חז"ל עה"פ (בראשית י"ח ז') "וְאֵל הַבָּקָר רָץ אֲבָרְקָה וַיִּקַּח בֶּן בָּקָר בֶּן נָטוּב וַיִּתֵּן אֶל הַנְּעִיר, הַנְּעִיר זֶה יִשְׁמַעֵאל, בְּשִׁבְלִיל לִזְרוֹז בְּמִצּוֹת. אף מעשהו של ישמעאל הוזכר בהבלעה ובהסתור. וזאת כדי שלא יתפארו במעשיהם ויבקשו שכר על המצווה שעשו. אמרו חז"ל על הפסוק (דברים ז') "לֹא מִרְבָּבִים מִכָּל הָעַמִּים הַשֵּׁקֶץ יְהוָה בָּבָב", אמר להם הקב"ה לישראל, חושקני בכם שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטים עצמכם לפני, אבל עובדי כוכבים אינן כן. הרי לנו שהגויים יחפשו למצוא גדולה לעצמם, ותמיד ישאפו לפרסם ולהאדיר את שמם.

על כן ישתדל האדם להצניע לכת עם אלוקיו, ולעשות המצוות בלא פרסום ולעין כל, ובפרט במצוות הצדקה שעיקר מעלתה וחשיבותה, כאשר תהא בלא פרסום ובסתר.

כשרות שמן זית

בפרשת השבוע נצטוונו על הדלקת נר התמיד במקדש "וַיִּקַּח אֶלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כִּתִּית לְמִאֹר" (כ"ז, כ'), את שמן הזית מפיקים מזית שהוא מר, וממנו יוצא השמן למאור ומשמש גם לאכילה ולבישול. שמן הזית נחשב למושבח מבין השמנים, טעמו מריר מעט אך מעודן ביותר, הקושי שבהפקת שמן זית, מעלה את יחודיותו. הזית הוא היחידי מבין מיני הפירות והירקות שהשמן המופק ממנו מופק בכבישה קרה. לכאורה, אם השמן מופק אך ורק מזיתים ובכבישה קרה הרי מותר לצרוך שמן של גויים, ואכן בשולחן ערוך נפסק כי שמן של גויים מותר. אך כבר סייג זאת אחד מגדולי הפוסקים האחרונים, בעל "כף החיים": "בידוע שהוא נקי, אבל ביש חשש איסור לא נכנס בוה, דהכל לפי המקום והזמן". עם התקדמות התעשייה והשיטות החדשות בצורת גידול מטעי הזיתים ובהפקת השמנים, מתעוררות בעיות הלכתיות נוספות, המצריכות בדיקה טרם קניית שמן זית אף מייצור של יהודים.

בעבר עץ הזית היה נותן את פירותיו אחרי שש שנים, כך שלא היתה בעיה של ערלה בזיתים, וניתן היה לרכוש אף זיתים מגויים, ללא בירור מקור הזיתים. כיום, ישנו סיכוי סביר שפירות הזית יכולים להיות פירות ערלה, לכן חייבים לבדוק את מקור הזיתים.

בבדיקה שנעשתה על בקבוקי שמן זית, הופתעו החוקרים לגלות, שמה שאמור להיות שמן זית טהור אינו אלא שמן זית המעורב עם שמן שמחירו זול יותר. וכדי שהעירוב לא יתגלה, שהרי לכל שמן משקל סגולי שונה, כך שהשמן הקל יותר היה אמור לצוף, הוסיפו סוג של חומר מתחלב, שתפקידו לקשר בין המרכיבים השונים לבין השמן, באופן שלא יפרדו זה מזה. בעזרת חומר זה ניתן לערבב אף מים עם שמן זית. במידה ואכן הוסיפו מים לשמן הזית אין לנו בעיה כשרותית. הבעיה היא מהו מקורו של השמן שנוסף לשמן הזית, האם הוא כשר? וכן ממה עשוי החומר המתחלב שהשתמשו בו לעירוב השמנים, בדרך כלל הוא מיוצר משומנים שונים, וקיים חשש שהוא מיוצר משומן מן החי, ומאחר וחומר זה נחשב כ"מעמיד", הרי אין הוא בטל אפילו באלף.

בכדי לכסות על זיופים של שמן זית ועל דילולו או עירוב עם שמנים נוספים, מוסיפים צבעי מאכל ואפילו חומרי טעם וריח כדי לשוות לו מראה וטעם של שמן אמיתי. בתעשיית במזון חומרים אלו מיוצרים עם חומצות שומניות שיתכן שמקורן מן החי ומהוות ללא ספק בעיה כשרותית לא פשוטה. ולכן אין לרכוש שמן זית שמקורו לא ידוע, ובלא הכשר מוסמך.

רבי חיים יוסף דוד אזולאי זצוק"ל - החיד"א - י"א לחודש אדר ה'תקס"ו (1806)

הגיע הידיעה על פטירת בנו מירושלים, ואכן נוכחו הכל לראות כי כיוון ליום ולשעה המדוברים. בשנת תקל"ג (1773) יצא החיד"א למסעו השני. הפעם נסע ממצרים לתוניס ומשם לעיר ליוורנו באיטליה, יהודי המקום הפצירו בו שישתקע בעיר וישא את עול הרבנות, והוא הסכים בתנאי שיוכל להקדיש זמן לכתוב את ספריו.

שמונים ושלושה ספרים כתב כמניין שנות חייו, מהידועים שבהם הם ה"ברכי יוסף" - ליקוטים וחיזושים על השו"ע. וספר "שם הגדולים" תולדותיהם של 1300 מגדולי ישראל וסקירה על ספרי הגדולים, מהם ספרים וכתבי יד. בעת ששהה תלמידו של רבי חיים פינטו הגדול זצוק"ל בליוורנו להדפסת ספרי רבו. נתן לו החיד"א שלושה מחיבוריו באומרו בנועם ובמליצה: את הספר "חיים שאל" נתן לרוב הצדיק רבי חיים, את הספר "ראש לדוד" נתן לצדיק רבי דוד חזן, והספר השלישי "שמחת הרגל" קח עבורך על שטרחת לבוא לכאן ברגלך...

בשבת קודש פרשת זכור, י"א לחודש אדר ה'תקס"ו, בהיותו בגיל שמונים ושלוש, נפטר החיד"א לבית עולמו. במוצאי שבת טיפלו בסידורי קבורתו עשרים וששה תלמידי חכמים בלבד, שטבלו טרם החלו במלאכתם. בכבוד גדול לווהו אחר מיטתו. והספידוהו בכל עיר ועיר.

רבי חיים יוסף דוד אזולאי נולד בעיר הקודש ירושלים, לאביו רבי רפאל יצחק זרחה בשנת תפ"ד (1724). משפחתו התייחסה למקובל רבי אברהם אזולאי בעל ה"חסד לאברהם". משחר ילדותו ניכרו בו כשרונות מופלאים והתבלט בכח זכרונו המופלג. למד תורה מרבו רבי יונה נבון בעל "נכפה בכסף", וכן מפי רבי חיים אבן עטר בעל ה"אור החיים" הקדוש. גם בתורת הקבלה היה חלקו, כשהוא נמנה בין תלמידיו של גדול המקובלים רבי שלמה שרעבי (הרש"ש). כבר בהיותו כבן חמש עשרה שנים החל לכתוב תשובות בהלכה.

טרם מלאו לחיד"א שלושים שנה וכבר בקשוהו לשמש כ"שלוחא דרבנן" (ש"ד"ר) עבור עניי ארץ ישראל. הוא עבר בארצות אירופה ומצרים. תוך כדי מסעו קשר קשרים עם גדולי הדור וזכה להוקרה רבה. אף מלכים ושרי הגויים כיבדוהו ושמו הלך לפניו, הוא ניצל את קשריו להיטיב לעמו ולבטל גזרות. בעת נדודיו, הקדיש מזמנו לתור אחרי ספרים נדירים וכתבי יד. הוא גילה מאות פירושים מראשונים ואחרונים. את חלקם הצליח להעתיק, ואלה שלא היה סיפק בידו להעתיקם, זכרם בע"פ ואח"כ העלה אותם על הכתב.

באחד מנדודיו הרבים נודע לו ברוח הקודש היום והשעה שבנו בכורו רבי אברהם נפטר בירושלים ובעקבות כך נהג מנהגי אבלות. אחר זמן מה

במשעולי הצדקה

מדוע? - שאלו המשרתים - הרי תמיד הינך ממלא את בקשתנו בשמחה?. הצביע השוחט על התרנגולות שהיו מוטלות מתות בתוך הלול... המשרתים נבהלו, כיצד קרה הדבר? - שאלו זה את זה - הרי עד לפני רגעים מספר המו קולותיהם והחרישו את אוזנינו?. בליט ברירה חזרו המשרתים אל השר עם לול התרנגולות המתות, וסיפרו לו את אשר ארע.

השר רתח מזעם, תוכניתיו משתבשות הודות לחברות שוטים זו, הוא הרים קולו בכעס וצעק - כיצד יתכן הדבר, הרי שלחתי עמכם תרנגולות בריאות ומפוטמות, ואיך מתו כולן בבת אחת? בודאי ארע בדרך מאורע שגרם לכך - קבע. המשרתים נבעתו מרוגזו, כפפו ראשיהם בהכנעה, וטענו שלפי מיטב ידיעתם לא ארע דבר יוצא דופן בדרכם. אולם השר לא ויתר, הן לא יתכן שסתם כך קרה דבר כ"כ משונה. הוא המשיך ללחוץ על משרתיו שיספרו לו מה ארע בדרכם. עד שהעזי אחד המשרתים וסינן מפיו - אולי הדבר קרה בגלל הזקן היהודי?. זקן יהודי? - תמה השר - מיהו? וכיצד שייך הוא לתרנגולים?.

כאשר נחפזנו לרחוב היהודים, לא שמנו לב, ובדרכנו הפלנו זקן יהודי שישב על כסאו בפנית השוק - אמר המשרת תוך שהוא מתאר את מראהו של הזקן, את מלבושיו והדרת פניו. אבוי! - זעק השר, הרי זה הצדיק רבי חיים פינטו, רבם של היהודים, בודאי בגלל הקפדתו מתו העופות! חושו מהר לשוק היהודים, בקשו את סליחתו, והביאוהו בכבוד מלכים לארמונו. - כך פקד עליהם. כחץ מקשת רצו המשרתים לרחוב היהודים, שם פגשו את רבי חיים יושב על כסאו, בקשו את מחילתו, ונשאוהו על כסאו לארמון השר. בהגיעו, פנה אליו השר בתחנונים - אנא! רחם עלי, הערב מתוכננת סעודה גדולה בארמוני, ואיך תראה הסעודה ללא מעדני העופות שרציתי להכין לכבודה. בבקשה עשה למעני ככל שביכולתך, כדי שלא אבוש ואכלם בעיני רעי - סיים דבריו. לאחר הפצרות רבות, נענה רבי חיים לבקשתו, וביקש שיראה לו את התרנגולות המתות. ליהו השר את רבי חיים לחצר ביתו, שם מונח היה לול התרנגולות כשבתוכו פגרי העופות. הרים את מטהו, ובקצהו נגע בהם. לפתע, לעניהם הנדהמות של כל הנוכחים, החלו התרנגולות לקרקר, לעופף ולקפץ, באילו לא ארע דבר.

ביקש השר את סליחת הרב, והחליט בליבו להוציא להורג את צוות המשרתים שפגעו בכבוד הרב. אולם רבי חיים לא הסכים לכך, אלא צווחו, שמכאן ואילך יזהרו בכבודם של היהודים. ובכך שִׁכְּחָה חֲמַתּוֹ של השר. וליהודים הייתה אורה ושמחה.

סואנים במיוחד היו רחובות העיר מוגאדור שבמרוקו, קשרי מסחר נטו בה עם מדינות העולם. נמל העיר מוגאדור היה מבוקש ביותר בחלקה הדרומי של המדינה. שיירות גמלים נושאים סחורות חנו בו, לצד אוניות סוחר שהגיעו עדין מארצות אירופה. יפה ביותר העיר מוגאדור ורחבת ידיים, והיותה מקום משכן של מלך מרוקו סידי מוחמד בן עבדאללה. באותה התקופה לפני כמאתיים שנה, עלתה קרנם של יהודי מרוקו, והם סייעו בבניית העיר והפיכתה למרכז מסחרי, כיאה לעיר המלוכה.

אחד מהשרים שבעיר, נהג לאכול עופות שנשחטו בשחיטת היהודים. כל אימת שחשקה נפשו במעדני עופות, נאלצו עבדיו לרדת לרחוב היהודים, לחפש את השוחט, ולבקשו לשחוט תרנגולות עבור השר. ויהי היום, ושר העיר הזמין את חבר מרעיו לסעודה גדולה בארמונו. טרח השר לערוך סעודה כיד המלך, סוגים שונים של מאפים ומגדנות, מיני מרקחת ומשקאות, והעיקר, כמובן, תרנגולות פטומות. בצהרי היום יצאו העבדים דחופים ומבוהלים בפקודת השר, אוחזים בידם לול תרנגולים, כשפניהם אל השוחט היהודי.

בפנית השוק, ישב אותה העת, רבי חיים פינטו הגדול זצוק"ל. צדיק ותמים היה רבי חיים, ספון היה באוהלה של תורה ועסק בה לשמה. ידעו תלמידיו ואנשי עירו כי לימוד התורה אצלו היה בבחינת "תורת חיים". מנהג קודש היה בידו של רבי חיים לאסוף כספי צדקה, עבור יהודי העיר. כשהוא מכתת את רגליו ברחובות העיר לקביץ פרוטה לפרוטה. בתוך סדר יומו העמוס לעיפה, קבע לעצמו זמן מידי שבוע לכך, והיה מחלק בקפידה את הכסף שאסף בין עניי העיר. תוך שהוא דואג להשביע ולעודד אף את נפשו, בבחינת "וְתִפֵּק לְרַעֲב נַפְשָׁךְ, וְנִפְּשׂ נַעֲנָה תִּשְׁבְּעִי". באותם ימים כבר כבדה עליו ההליכה, לא היה בכוחו להסתובב ברחובות, ובכל אופן על מנהגו לא ויתר. בזמן המיוחד לאיסוף הצדקה, היה יושב בפינה קבועה ברחוב השוק, בשמש ובחום, בחורף ובקור, ומזכה את אנשי עירו במצוות הצדקה.

בהגיע עבדי השר אל פנית השוק, מקום מושבו של רבי חיים, לא שמו ליבם לאיש היושב שם, ובבהילות מרוצתם הפילוהו מכסאו והמשיכו בדרכם. רבי חיים הבלוג על עלבונו, ולאחר שעברו קם בקושי, החזיר את כסאו למקומו, והמשיך במלאכת הקודש של איסוף כספי צדקה לעניים. עד מהרה הגיעו העבדים למקום מושבו של השוחט, וביקשוהו לשחוט עבור השר את התרנגולים. השוחט הביט אל הלול - וסירב.

אבני חן

האבן, מגלים את אבן החן מבריקה וזוהרת הנמצאת בפנים. יש העדפה ברורה לאבן שצבעה עז אך שקופה ונקיה, כך שניתן לראות דרכה. אבנים בעלי מבנה גבישי כמו היהלום והאמלד, מתייחדות באופן השתברות קרני האור בהן. אבן החן היהלום היא המינרל הקשה ביותר, וקשיותו היא פי 58 מהאודם המינרל הבא אחריו ברמת קשיותו. קשה מאוד ללטש את היהלום ולכן ליטוש יהלומים נעשה באמצעות יהלום אחר. היהלום כה נדיר, על מנת למצוא יהלום במשקל קראט אחד צריך לחפור בממוצע 250 טון אדמה. היהלום עמיד באש ויכול לשרוד עד טמפרטורה של 1700 מעלות צלזיוס.

תופעה מעניינת של אבני חן צבעוניות, היא שילוב של שני צבעים לפחות, היוצרות דוגמא אחידה וברורה, הדוגמא הנפוצה ביותר היא הפסים. תופעה יחודית זו נמצאת אף באבן החן האודם, ישנם מספר גוונים לאבן החן היקרה האודם, כאשר גוונים מסויימים נחשבים לנדירים ויקרים יותר. באבן זו לעיתים נדירות מתגבש מינרל זר בתוכה בצורת כוכב בעל ארבע או שש קרניים, כמובן שתופעה זו מייקרת באופן ניכר את ערך האבן, תופעה נוספת נדירה היא התגבשות האבן באופן מיוחד המאפשר שבירת אור כפולה, וכך בהתאם לזווית שמוחזקת האבן היא נראית כירוקה.

יופין של אבני חן וצבען, משתנה בהתאם לריכוזיות של חומרים זרים מתכתיים הנמצאים בסלעים, ואכן מקור הכרייה של האבן מעיד על איכותה.

שתיים עשרה אבנים יקרות היו משובצות בחושן של הכהן הגדול, בארבע טורים, כאשר כל אבן נושאת אחד משמותיו של שנים עשר השבטים. "אֲדָם פְּטָדָה וְבִרְקַת הַטֹּר וְהָאֶתֶד. וְהַטֹּר תִּשְׁנֵי נֶפֶךְ סַפִּיר וְהַלֵּם. וְהַטֹּר הַשְּׁלִישִׁי לְשֵׁם שֶׁבוּ וְהָאֶלְמָה. וְהַטֹּר הַרְבִּיעִי תַרְשִׁישׁ וְשֵׁהם וְיִשְׁפָה מְשֻׁבָּצִים זָהָב וְהָיוּ בְּמִלּוֹא אֲתָם", והיתה כל אבן מבהיקה ביופיה ומתאימה ביחודיות שלה ובאופיה לשבט אשר שמו חקוק עליה.

רוב אבני החן המוכרות בעולם חבויות בסלעים, במעמקי האדמה או בנהרות ובנחלים, ולמעשה הן מינרלים שהתגבשו. ליטוש המינרלים חושף את יופיה של האבן, ומעלה את מחירה. ישנן אבני חן נוספות שמקורן שונה, כמו הפנינה הגדלה בצדף, ואבן הענבר שמקורה משרף של עצים שעובר תהליך במעבה האדמה.

אבני החן מוערכות על פי רמת הקשיות שלהן, בדרגות 8-10 בסולם מוס, סולם המודד קשיות של מינרלים. אבן החן הקשה בעולם היא כמובן היהלום, שהוא באופן כללי החומר הקשה בעולם. הציון של היהלום הוא 10 בסולם מוס לקשיות. כשלאחריה נמצאים אבן החן אודם, אבן החן ברקת (אמלד), הספיר ועוד. אף נדירותה של האבן משפיעה על מחירה וערכה בעולם.

כאשר האבנים הן במצבן הטבעי הן נראות בדיק כמו אבנים רגילות, הן מקבלות את צבען מריכוז התחמוצת המתכתית שבהן. לאחר שמלטשים את

08.852.0.852 אק"א